



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Ioan. XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

fam, bona agens. Qui enim Deum timet, nihil negligit. Et qui tenax seu cō-
 tinens est iustitiæ apprehendet ac assequetur illam. Similis est loquendi
 modus, vt illud in Euangelio: *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam*
ipsi saturabuntur. Ita qui tenax est iustitiæ, maiorem assequetur iustitiam, vt
 iustus iustificetur adhuc. Huiusmodi enim iustitiam quærenti, obuiabit
 iustitia, quasi mater filio suo obuiat honorificata. Quo enim magis iustiti-
 am & virtutem amat atque honorat, eo magis copiosiorque ei aduenit, il-
 lumque amplectitur iustitia. Cibabit illum pane vitæ, qui est Dei gratia,
 vnde vt viuat spiritu, habet homo. Et intellectus sacræ scripturæ, qui simi-
 li modo panis est, quia non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo, quod proce-
 dit de ore Dei. Et aqua sapientiæ salutaris, pura consolatione ac donis, quæ
 de spiritu sancto emanant, potabit illum. De hac aqua loquitur Domi-
 nus Iesus, quando dicit: *Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æter-*
num: sed aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aqua salientis in vitam æternam. Et alio
 loco: *Flumina fluent de ventre eius aqua viua.* Vbi Euangelista idem Ioannes
 hoc exponens, ait: *Hoc autem dixit de spiritu, quem erant accepturi credentes in*
eum. Ita qui timet Deum, in eo roborabitur, nec passione concupiscentiæ ve
 aliqua vitiosa à rectitudine defleat, ita vt pereat, sed Deus continebit
 eum, ac conseruabit, vt non patiatur ignominiam, nec confundetur, cum
 loquetur inimicis suis in porta. Hoc est, quando vitæ huius portam egredi-
 di, & inimicis suis accusatoribus respondere habuerit in morte aut in vl-
 timo iudicio, non confutabitur, sed Dominus exaltabit illum, glorifica-
 bitque coram proximis suis, & amicis commonstrabit. Interim autem De-
 us os eius in medio Ecclesiæ aperiet, quandoquidem dabit ei os & sapien-
 tiam, ad docendum & ad conuincendos eos, qui sanæ audent doctrinæ re-
 sistere: implebit enim eum spiritu sapientiæ & intellectus. Et stola gloriæ ve-
 steque immortalitatis induet eum. Iucunditatem mentis & conscientiæ (*seca-*
cura enim mens quasi iuge conuiuium) & cordis exultationem thesaurizabit,
 hoc est, tanquam thesaurum cumulabit super eum quem præcipue tunc tam-
 quam thesaurum inueniet congregatum, cum viuendi finis aduenerit: quã-
 do scilicet sua in conscientia nihil nisi Dei bona, gratiam & virtutes, quæ il-
 li Deus in merita & in thesaurum donauit, atque eadem illi imputans tunc
 coronabit. Denique nomen æternum hæreditabit: quandoquidem *in me-*
moriam æterna erit iustus: & corpora quidem sanctorum licet in pace sepulta
sint, viuent tamen nomina eorum in seculum seculi. Itaque nomen quod
 nunquam peribit, puta quod vocetur, sit, agnoscaturret ab omnibus Filius
 Dei, hæreditabit illum, hoc est, in hæreditatem perpetuam illi adsignabit
 Dominus Deus noster.

EXEGESIS EVANGELII EIUSDEM FESTI
 Ioannis XXI.

Antequam ea quæ hoc die loco Euangelij in Ecclesia recitantur verba
 Simoni Petro diceret Dominus noster Iesus Christus, scribit Ioan-
 nes post resurrectionis Dominicæ octauum diem abijisse Petrum cum
 sex alijs discipulis piscarum: sed nocte illa nihil ceperunt. *Mane autem se-*
na 3: Ho, fle.

Et stetit Iesus in litore, dicens: *Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Qui responderunt: Non. Mittite, inquit illis, ad dexteram nauis rete, & inuenietis.* Quo facto, tantam ceperunt piscium multitudinem, vt rete vix possent trahere propter multitudinem piscium. Venientes autem ad litus, inuenerunt in terra prunas, piscemq; superpositum & panem. Quibus Dominus, *Venite, inquit, & prandete.* Cum igitur fuissent pransi, ter interrogauit Dominus Petrum, an se, id est, Christum diligeret. Cui terio respondenti, *Etiams Dominus, in se, is qui amo te,* commisit oues suas, constituens eum vniuersae Ecclesiae pastorem praedicensque illi passionem suam, qua Deum esset clarificaturus. Huius itaque gestis, surgens Dominus quasi abiturus de loco prandij, quae hodie num narrat Euangelium, dixit:

Dixit Iesus Simoni Petro: Sequere me.

Mirum quibusdam videtur, cur soli hic dixerit Petro, Sequere me, cum tamen alij sex discipuli similiter Christum vt magistrum sequerentur: nec solus Petrus, sed Christianus etiam vnusquisque verus Christum sequatur oportet, quia Christum sibi audit dicentem: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Dicendum primo, Christum soli Petro tanquam principi atque capiti Ecclesiae post se atque vicario instituto, dixisse: Sequere me, quo in illo omnes moneret Christianos se debere sequi, atque sua vestigia imitari. Constituerat enim Petrum (vt dixi) omnium suarum omnium pastorem, quem vt doceret quoque qua oues sibi committendas via duceret, quo vt introducere conaretur, iubet illum Christus se sequi, hoc est, post se gradi, ipsius vestigia imitando, iubet quoque oues per eandem viam ducere dicens: sequere me, tu scilicet, & quas tibi commisit oues, per vestigia mea (sicut me vidisti ambulantem) vt ambulent, instrue, duc & dirige. Alio modo de passione hoc credit intelligendum Augustinus. Nam quod paulo ante dixerat, *Cum autem senueris alius te cinget, & ducet te quia tu non vis,* subaudi iuxta naturalem sensitiuum appetitum, dictum voluit de passione. Quod etiam alijs nonnullis qui praesentes erant accidit, qui propter Christum ducti sunt ad martyrium, & ad mortem. Quod vero soli hic dixit Petro sequere me, non solum ei passionem, sed passionis & mortis suae quoque similitudinem denunciat. Siquidem quomodo Christus, ita etiam est Petrus crucifixus. Iacobus vero aut alij qui aderant, etsi pro Christo sine mortui, non sunt tamen crucifixi. Huic intellectui, puta vt per se quaelam passio intelligatur, ad stipulantur verba Christi, quando coena facta, Petro praesumentem se iturum cum eo in carcerem, atque illi committenturum, dixit: *Quo ego vado, non potes me sequi modo* hoc est, iam non commemoreris mihi, *sequeris autem postea* id est, tempore alio adhuc futuro, per passionem mortis me sequeris, non solum passione, sed etiam mortis similitudine. Tertio quidam haec verba intelligunt de praedicatione & regimine Ecclesiae, ac si Petro diceret: Sequere me, hoc est, ego pro me te vicarium substituo, vt post me meas gerens vices, praesides Ecclesiae, & in praedicationis regiminisq; animarum officio sis mihi successor. Quapropter Theophylactus, Sequere me, inquit, qui educo te ad praedicationem, & totum orbem terrarum in manus tuas trado.

Petrus constituitur in pastorem vniuersalis Ecclesiae.

Cur Petro soli dixerit Christus sequere me.

Matth. 16.
Luc. 9.

Augustin.
Ioan. 21.

Petrus vt instar magistri sui sit crucifixus.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioan. 13.

Theophyl.

Conuict.

Conuersus Petrus, vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus eius, & dixit: Domine quis est qui tradet te?

Ioan. 13.

Quando de seipso loquitur Ioannes Euangelista, non aliter se describit, quam discipulum illum, quem diligebat Iesus. Quo dubium non est, singularia illam dilectionis signa à Christo præ cæteris accepisse. Non autem hoc ita intelligendum est, vt hoc dixerit Ioannes quasi gloriando in hoc, quod maiori illum amore, quam cæteros dilexerit Christus, tanquam meliorem, aut Christi dilectione digniorem se æstimauerit, quia non est dictum, quod Ioannem diligebat ita Christus, quasi Ioanni plus gratiæ gratum facientis Dominus, quam aliorum cuiquam dedisset. Neque enim de illa dilectione loquitur Ioannes, quæ est vestis nuptialis, puta charitas seu gratia Dei, cui in futura vita præmium respondebit essentialiter, sed loquitur de familiari illa dilectione, qua se illi Christus exhibuit amicabiliorem, quam cæteris. Nam Apostolorum quis in charitate fuerit maior, aut apud Christum nunc beator, soli constat illi, qui ponderator est spirituum. Nos vtunque scimus à Christo dilectum, Ioannem scilicet & Petrum, & à Christo vtunque honoratum. Siquidem Ioanni commendauit matrem suam, Petro commisit Ecclesiam. Scimus quoque omnes Christo Apostolos & discipulos dilectos. Veruntamen si queratur, An Christus plus dilexerit Ioannem, quam Petrum, dicendum erit illud Sapientis: *Ego diligentes me diligo*. Vnde se qui necesse est, Dominum se plus diligentes, plus etiam diligere. Petrum verò constat ex interrogatione Christi, plus alijs dilexisse Christum. Neque enim Petrum Christus interrogasset, *Simon Ioannis diligis me plus his?* nisi ita quomodo interrogauit, fuisset. Quo nomine non potest negari Petrum plus alijs dilexisse Christum. Qui sicut plus dilexit Christum ita iuxta regulam aliam, plus etiam dilectum credamus à Christo oportet. E diuerso quoque, quandoquidem Ioannes se vbique nominat discipulum, quem diligebat Iesus, necessario etiam sequatur necesse est, Ioannem singulariter præ alijs dilectum à Christo. Nisi enim ita fuisset, haudquaquam Ioannes hæc diceret.

Signa dilectionis qualia S. Ioannes à Christo accepit.

Matth. 12.

Prouerb. 16. Ioan. 9. Ioan. 21.

Ioannem magis plus Christus dilexit, quam Petrum.

Lucæ 7.

Inter hæc dicendum est, iuxta mentem S. Thomæ, triplicem esse dilectionis differentiam: Prima in familiaritatis exhibitione sita est. Hoc modo plus Ioannem Christus dilexit, quam Petrum. Secunda, ex collatione donorum dicenda est: & hoc modo Petrum magis dilexisse Christus credendus est, cui Ecclesiam commisit, & regni cælorum tradidit clauem. Tertia, præatur ex præcordiali eius amore: hoc modo omnes dilexit. *Cum dilexisset, ait Ioannes suis, vsque ad mortem dilexit eos.* Ad obiectiones verò diluendas supra positas, dicendum, quia Petrus Dominum dilexit feruentius, & à Domino diligebatur fortius: Ioannes verò amabat dulcius, & amabatur familiarius. Potest quoque dici, quia maiorem in externa exhibitione dilectionem, blandioremque solemus præferre erga iuuenes, erga mites, erga eos qui mansueta habent naturalia, erga senes, & erga castas virgines. Idcirco hoc modo familiariori, blandiori que dilectione exhibuit erga Ioannem se Dominus Iesus: Erant enim ferme hæc omnia in Ioanne. Fuit enim teneræ ætatis, vt pote omnium

Dilectionis differentia triplex.

Matth. 18. Ioan. 13.



natu minor (vt creditur) vnius & viginti annorum. Secūdo, quia à carnis & continuit delitijs, Christi amore. Putatur enim fuisse sponſus in Cana Galilææ, cuius Christus interfuit nuptijs. Tertio puriſſimus virgo fuit. Cui ad ſtipulatur S. Hieronymus, dicens: Hic eſt Ioannes Euangelista, qui virgo eſt à Deo electus, quem nubere volentem, vocauit à nuptijs Deus. Inde igitur magis ſibi amicum fecit Christum, iuxta illud Prouerbij: *Qui cordis dūgu munditiā, habebit amicum regem.* Et illud Sapientiz: *Incorruptio faciū perximū Deo.* Maior enim (vt Patrum eſt ſententia) virtus eſt, caſtitem ſeruare, quam dæmones expellere. Damascenus quoque. Quanto, inquit, Angelus homine eſt ſuperior, tanto virginalis caſtitas nuptijs eſt honorabilior. Quarto manſuetiſſimam habuit naturam, vt pote miſiſſimus & amabilis. Non tamen eſt tacendum, quod in hoc quod Ioannem Chriſtus dilexiſſe dicitur, minimè derogatur cæteris diſcipulis, quia & quibuſty ſanctiſſimis & dilectiſſimis ſæpenumero nequaquam maior exhibetur dilectionis familiaritas aut blandities, propterea quod de amicitia ſecuri non hæſitant, nec familiaritate vberiori indigent. Nam matri ſuz multo omnium dilectiſſimū Chriſtum minimè legimus familiariter multum, aut blandè locutū, quanuis de eius maxima dilectione erga illum dubitet nemo. Adeo namque maturus, vbicunq; matri, aut ei illa loquitur, inuenitur, vt ferme ſuſpectus de duritia haberi poſſit, cum tamen Mariæ Magdalenz magnam dilectionis exhibuerit familiaritatē, puta dum lachrymis eius lauante pedes laudat: dum coram ſore Martha cauſante, quod ſolum reliquerat miniſtrantem, illam excuſat: dum Lazarum eius fratrem reſuſcitabat mortuum, & cum eum plorante plorabat: dum ſuper caput ſuum illam vnguentum effundentem, ab Apoſtolis murmurantibus defendit, & dum in horto non inuento eius corpore in monumento ſe querenti, apparuit. Sequitur: Conuerſus Petrus, hoc eſt, retroſpiciens. qui illum ſequeretur, vidit diſcipulum, quem diligebat Ieſus quoque ſequentē. Chriſto enim dicente Petro, *Sequere me, cōcinuo corporaliter ſequebatur Chriſtum.* Petrus. Petrum verò ſequebatur Ioannes, cum quo præcipua illi ſemper fuit conſuetudo. Secundum Auguſtinum neuter illorum intelligebat, cur dixerit Ieſus. *Sequere me.* Sed quid huc attinet, inquis, quod Ioannes hic ſeipſum deſcribens, meminert, quod in cœna ſuper Domini pectus recubauerit, & innuente ſibi Petro Dominum interrogauerit, dicens: *Domine quis eſt qui tradet te?* Cur hanc rem hoc loco inferit? Sed reſpondens Chryſoſtomus, Non ab re factum eſt, inquit, ſed vt oſtendat Petri poſt negationem fiduciam. Qui enim tunc non eſt auſus (puta in cœna) Ieſum interrogare, ſed id muneris alteri delegarat: hic commiſſa ſibi ſecurum cura, non modo alteri vicem ſuam non mandat, ſed & ipſe magiſtrū pro Ioanne interrogat: & Ioannes quidem tacet, ipſe autē loquitur. Præterea & ſuam in eum manifeſta dilectionem. Diligebat enim mirum in modum Ioannem Petrus.

Hunc ergo cum vidiffet Petrus dixit Ieſu: Domine, hic autem quid? Dicit ei Ieſus Sic eum volo manere, donec veniam. Quid ad te? Tunc ſequere.

Dilectus

Dilexerat Petrus Ioannem, & nunc quoque diligere non desijt. Cum itaq; Christum loquentem audisset de sua passione, qua Christum esset sequuturus, videns Ioannem quoque sequi, interrogat Dominum, cupiens scire, quo fine ille ex hac esset vita migraturus, & an vitam quoque ipse foret positurus pro Christo. Erat autem Petrus ad interrogandum velocior, diligens illum, & non libenter ab eo volens diuidi. Saepenumero enim se sociauerant, vt ex Euangelistis liquet, & ex Actis Apostolorum. Respondit ei Iesus, ita tamen, vt nihil ex eius disceret responsione, sed magis dubitaret. Voluit enim Petrum compescere, qui in huiusmodi interrogationes feruentius solebat proflire, nosq; simul erudire, nihil curiosius prater diuinam voluntatem iuestigandum. Quasi enim Petro diceret, ait Dominus: Quid ad te pertinet scire, quid ego illi prouiderim? Tuum nō est vltra, quā ad te pertinet, quantumuis illum diligas, percontari. Sic eum volo manere: Aut, vt quidam legunt: Si cum volo manere, quid ad te? Tu me sequere.

Exijt ergo sermo iste inter fratres, quod discipulus ille nō moritur. Et non dixit Iesus, Non moritur: sed, Sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te?

Ex his Christi verbis ambiguus mox ortus est intellectus. Nam & discipuli hæc verba ita intellexerunt, quasi Dominus dixisset, Ioannem vsque ad finem mundi victurum, quando denuo veniret Dominus ad iudicium, cuius secundi aduentus saepe scriptura meminit. Veruntamen Ioannes ipse hoc Euangelium scribens, huic contradicit opinioni, asseueratq; à Christo non dictum, se non moriturum, sed mansurum, donec veniat. Quamobrem de Ioanne multiplex fuit opinio, cur illum, aut quomodo Dominus manere voluerit. Fuerunt enim quidam (vt Augustinus refert) qui tradunt eum non mortuum, sed sub terra dormientem viuere. Ad quod credendū illos mouet, quod legitur post longam senectutem sano & vegero corpore sepulchrum intrasse, nec eius interim inueniri corpus, nisi quod scaturigo ibi inuenitur pulueris, atque ebullitio terræ: quod ex flatu quidam putant ita venire dormientis. Hi circa finem mundi credunt illum à somno excitandum, atque pro Christo passurum. Verum, hoc credendum facile nō est, quia verisimile non est dilectiorem discipulū tanto tempore à gloria differri vsque ad diē, puta iudicij, nec alio honore aut gaudio, quā somni quiete perfrui, quum interim minores alij sancti æterna fruatur beatitudine secundum animam. Sunt alij, qui putant Ioannem translatum in paradysum, & cum Enoch & Helia tempore Antichristi rediturum, atque passurum. Verum huic contradicit opinioni Apocalypsis eiusdē Ioannis, vbi de duobus tantum narrat testibus, amicis suis, quos cōtra Antichristum mittet Deus in hunc mundum: *Dabo, inquit, duobus testibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta annis saccis. Hi sunt due oliuæ, & duo candelabra in conspectu Domini terra stantes.* His si Ioānes additus fuisset tertius, nō tacuisset idem Apostolus. Hieronymus nihil ambigit, quin Ioannes fuerit mortuus: quandoquidem in sepulchrum suum ipse Ioannes vltro descenderit, interim tam ab omni dolore mortis, quā à carnis corruptione alienus. Verūquo Deus eius corpus absconderit, quidve cum illo operatus sit eidem cui omnia ar-

Matth. 17.
12. 26.
Matth. 5.
Luc. 4. 9.
Ioan. 13. 21.
Act. 3.

Ioannē quomodo Christus manere voluerit, opinio diuersorum varia.

Apoc. 11.

Hieronym.

cana nota sunt, committit. Tertia opinio omnium est verisimilior, quod Ioannes mortis sibi adesse sentiens tempus, iuxta Dominicam reuelationem sibi factam (idem enim omnibus fecisse Apostolis creditur, quod in cœna vltima eis videtur promississe, se scilicet ante mortem visitaturum & ad se accepturum eos, quando dixit: *Cum abiero & preparauero vobis locum, iterum veniam ad vos, & accipiam vos ad meipsum: & vbi ego sum, & vos sitis*) non languorem sensit, non lecto decubuit, sed in foueam descendens, leniter ad modum obdormientis tradidit spiritum. Vnde sicut beatissimæ suæ matri propter mortis dolorem, quem sub cruce ipsius stans pertulit, dolorem mortis sustulit, ita creditur ex singulari privilegio Ioanni dilectissimo suo discipulo, & beatissimæ Virginis custodi, æque sub cruce tempore passionis suæ in amarissimis doloribus stanti concessisse, vt moreretur quidem ipse, tamen à dolore mortis liber, & virginea eius caro à corruptione maneret singulari prerogatiua immunis, quantotiusq; corpore & anima assumeretur in cælum. Siquidem in eius sepulchro nihil aliud est inuentum, quam manna refudans. Magnum & singulare est hoc. Verum, si Ioannis integritas, virginitas, sinceritas, charitas, mansuetudo, laborumq; & vitæ diuturnitas atque sanctitas singularis attendatur, mirum non videbitur, vt tantus Apostolus, quem Dominus prædixerat, donec veniat, mansurum, absque passione aut supplicio, quomodo alij Apostoli sunt mortui, mortuum quidem, sed corpore & anima mox rursus glorificatum.

Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc. Et scimus, quia verum est testimonium eius.

Euangelistarum vltimus post alios omnes, Euangelium scripsit beatus Ioannes, cuius diuinæ doctrinæ testis seipsum, imo & veritatem subscripsit, asserens veritate hæc omnia esse vallata, atque super ipsa veritate fundata. Scripsit autem sub Nerua Imperatore, circa annum sexagesimum quintum ab Ascensione Domini, rogatus ab Episcopis Asiæ, vt propter insurgentes hæreses circa diuinitatem Christi, scriberet Euangelium, quod diuinitatem enunciarer Christi. Triduo igitur ieiunio indicto, & curæ pro eo orantibus, scripsit hoc Euangelium suum, vnde hæc legitur, quod tam sublimiter est exorsus, vt humano vix possit capi intellectus. Fuit autem scribentis cura & studium, vt quod alij Euangelistæ satis dixissent, ipse præteriens taceret: quod illi tacuissent, ipse refereret. Sciuit autem tum per experientiam, tum per diuinam reuelationem, tum per alia argumenta se non deceptum, sed Deo hæc omnia inspirante scripsisse. Postremo Euangelij sui veritatem per magna miracula, soli Deo possibilia, petronomen Iesu adstruxit. Quæ nos quoque legentes discimus, Deum testimonium perhibuisse veritati Euangelij S. Ioannis. Quomodo enim Asiam conuertisset aliter, nisi Euangelij prædicasset veritatem? Cuius vtique prædicationem Deus miraculis & signis suam esse atque Euangelicam comprobauit. Nos igitur his credentes Christum diligamus, Christum confiteamur, Christum imitemur, eiusque Apostolum Ioannem, quem nunc

in æterna sua fouet gloria, Deus in personis trinus atque natura vnus ab omni creatura perpetuo benedictus, Amen.

Ioann. 14.

S. Ioannes
Euang. quo
pacto mor-
tuus fuerit.

Ioan. 14.
Ioan. 19.

S. Ioannes
vt corpore
& anima sit glo-
rificatus.

S. Ioannes
quando scri-
psit suum
Euangelium

S. Ioannes
scribentis E-
uangelium
quomodo cu-
ra iussit.